

## HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 32/2010 vp

### Hallituksen esitys laiksi arpajaislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

#### JOHDANTO

##### *Vireilletulo*

Eduskunta on 26 päivänä lokakuuta 2010 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi arpajaislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 207/2010 vp).

##### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöjohtaja Kimmo Hakonen ja hallitusneuvos Katriina Laitinen, sisäasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Sten Palmgren, oikeusministeriö

- ylitarkastaja Markus Seppelin, sosiaali- ja terveysministeriö
- arpajaihallintopäällikkö Jouni Laiho, Poliisihallitus
- rahapelihohtaja Janne Peräkylä ja lakiasianpäälikkö Mari Mustakoski, Raha-automaattiyhdistys
- varatoimitusjohtaja Pertti Koskenniemi, Fintoto Oy
- lakimies Tuula Sundström, Oy Veikkaus Ab.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- opetus- ja kulttuuriministeriö
- maa- ja metsätalousministeriö.

#### HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arpajaislakia ja eräitä siihen liittyviä lakeja.

Ehdotetuilla arpajaislain muutoksilla pyritään ehkäisemään rahapelitoimintaan liittyviä rikoksia ja sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä varmistamaan yleishyödyllisen kansalais-toiminnan toimintaedellytykset. Ehdotetut muutokset koskevat rahapelijärjestelmää, rahapelien jaottelua ja rahapelitoiminnan ohjausta.

Esityksessä ehdotetaan siirryttäväksi nykyisestä muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään. Yksinoikeus rahapelien toimeenpanemiseen olisi valtion kokonaan omistamalla Veikkaus Oy:llä, julkisoikeudellisella Raha-automaattiyhdistyk-

sellä ja hevosjalostus- ja raviurheilujärjestöjen keskusjärjestön kokonaan omistamalla Fintoto Oy:llä.

Rahapelien jaottelu olisi jatkossakin väline-neutraalia eli kullakin rahapeliyhteisöllä olisi lähtökohtaisesti oikeus välittää toimialueeseensa kuuluvia rahapelejä myös sähköisesti ja toimeenpanna myös toimialueeseensa kuuluvia virtuaaliympäristössä toimeenpantavia rahapelejä. Hevoskohteisia rahapelejä saisi jatkossa toimeenpanna vain Fintoto Oy.

Valtiolla olisi määräysvalta Veikkaus Oy:n, Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoto Oy:n hallituksissa. Julkisen vallan harjoittaman rahapeliyhteisöjen ohjauksen yhteensovittamista

varten ehdotetaan perustettavaksi neuvottelukuntatyypinen yhteistyöelin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan rahapeliyhteisöjen nykyisen toimilupakauden päättyessä eli 1 päivänä tammikuuta 2012.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Yleisperustelut*

#### *Yleistä*

Arpajaislain (1047/2001) kokonaisvaltaisen uudistamisen taustalla on pääministeri Matti Vanhasen II toisen hallituksen ohjelma, jonka mukaan hallitus ryhtyy tarpeellisiin toimiin rahapelaamiseen liittyvien sosiaalisten ongelmien rajoittamiseksi, rikollisuuden torjumiseksi ja rahapeliin yksinoikeusjärjestelmän säilyttämiseksi muuttuvassa kansainvälisessä toimintaympäristössä sekä sen takaamiseksi, että viranomaisilla on riittävät voimavarat laittomaan pelitorjuntaan puuttumiseksi.

Uudistustyön ensimmäisen vaiheen lakiehdotukset (661—663/2010) on hyväksytty eduskunnassa viime vuoden puolella kevätistuntokaudella ja ne ovat tulleet voimaan 1 päivänä lokakuuta 2010 (HaVM 7/2010 vp — HE 96/2008 vp, HE 212/2008 vp). Säädetty lait koskevat rahapeliin markkinointia, rahapeliin ikärajaa, valvontaviranomaisen toimivaltuuksia ja rangaistussäännöksiä. Valiokunta toteaa, että näiden jo voimaan tulneiden arpajaislain muutosten tarkoituksena on entistä tehokkaammin ehkäistä rahapelitoimintaan liittyviä rikoksia sekä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja.

Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys HE 207/2010 vp sisältää arpajaislain uudistamisen toisen vaiheen säännösehdotukset. Tämä toinen vaihe koskee rahapelijärjestelmää, rahapeliin jaottelua ja rahapelitoiminnan ohjausta. Myös näillä muutoksilla pyritään ehkäisemään rahapelitoimintaan liittyviä rikoksia sekä lisäksi torjumaan sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja.

Hallintovaliokunnan mietinnöstä HaVM 7/2010 vp ilmenee, ettei ole olemassa mitään syytä kyseenalaistaa EY-tuomioistuimen tekemää Suomen arpajaislakia koskevaa perusarviota, jonka mukaan suomalainen rahapelijärjes-

telmä on sopusoinnussa EY:n perustamissopimuksen kanssa. Valiokunta tähdentää, että hallituksen esityksiin HE 96/2008 vp ja HE 212/2008 vp perustuvalla lainsäädännöllä on entisestään vahvistettu ja hallituksen esityksen HE 207/2010 vp pohjalta säädettävillä lainmuutoksilla vahvistetaan edelleen yksinoikeusjärjestelmämme perusteita suhteessa EU-oikeuteen.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on arvioinut nykyistä järjestelmää yksinoikeuteen perustuvana sääntely- ja lupajärjestelmänä. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 23/2000 vp katsonut, että arpajaisten toimeenpanto on elinkeinovapauden näkökulmasta sellaista erityislaatuista taloudellista toimintaa, jonka luvanvaraistamista on pidettävä hyväksyttävänä arpajaisiin osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi, arpajaisista aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentämiseksi sekä rikosten ja väärinkäytösten estämiseksi. Uhkapeliluonteisiin rahapeleihin liittyy muuhun arpajaistoimintaan verrattuna siinä määrin suurempia sosiaalisten haittojen, väärinkäytösten ja oikeusturvan riskejä, että yksinoikeuteen perustuvaa sääntely- ja lupajärjestelmää voidaan pitää perustuslain kannalta hyväksyttävänä. Yksinoikeudesta johtuva pitkälle menevä elinkeinovapauden rajoitus ei tässä tapauksessa loukkaa rajoituksen suhteellisuudelle asetettavia vaatimuksia. Perustuslakivaliokunnan arvioon on vaikuttanut, ettei rahapelitoiminta aikaisemminkaan ole ollut niin sanottu vapaa elinkeino eikä arpajaislailla tämän vuoksi ole yksityisten henkilöiden oikeusasemaan ulottuvia uudenlaisia vaikutuksia (PeVL 23/2000 vp). Muutos, jonka myötä nykyiset toimiluvan nojalla toimivat vakiintuneen yksinoikeusaseman saavuttaneet rahapeliyhteisöt jatkavat lakisääteisinä yksinoikeuden omaajina, ei ole ongelmallinen elinkeinovapauden näkökulmasta, mutta muutos lisää järjestelmän läpinäkyvyyttä ja

oikeusvarmuutta. Sillä ei tule edelleenkään olemaan yksityisten henkilöiden oikeusasemaan ulottuvia uudenlaisia vaikutuksia.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa 2.—4. lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomina sekä 1. lakiehdotuksen hyväksymistä tästä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

*Siirtyminen toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään*

Rahapelijärjestelmämme tarkoituksena on rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturvasta huolehtiminen, väärinkäytösten ja rikosten estäminen sekä pelaamisesta aiheutuvien haittojen vähentäminen. Suomessa pidetään julkisen vallan ohjauksessa olevaa yksinoikeusjärjestelmää parhaimpana tapana päästä mainittuihin tavoitteisiin. Toiminnasta saatava taloudellinen hyöty on vain edellä mainitun ensisijaisen tavoitteen suotuisa sivuseuraamus. Rahapelejä koskevan sääntelyn pitempiäaikainen peruslähde on ollut, että valtakunnassa on sallittua ainoastaan rahapelitoiminta, jolle valtakunnan lupaviranomainen on myöntänyt rahapeliluvan. Kaikki muu rahapelitoiminta on kiellettyä. Rangaistussäännösten tärkeänä tehtävänä on pitää kyseiset rajoitukset voimassa ja suojata toimilupaan perustuvaa yksinoikeutta.

Vakiintuneiden yksinoikeuksien järjestelmällä onkin onnistuttu estämään petoksellinen pelitoiminnan järjestäminen, rahapelitoimintaan liittyvä harmaa talous ja järjestäytynyt rikollisuus. Tärkeä periaatteellinen näkemys on myös, ettei rahapelejä saa maassamme käyttää yksityisen voiton tavoittelun välineenä. Rahapelejä on Suomessa toimeenpantu yli 70 vuotta yksinoikeudella. Tätä ennen vuoden 1889 rikoslaki (39/1889) sisälsi alkuperäisessä muodossaan rahapeliänsäädännön otettu kolmijako 1) raha-arpajaiset sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelit, 2) raha-automaatit, kasinopelit ja pelikasinot sekä 3) totopelit koskee välineneutraalisuuden periaatteen mukaisesti sekä perinteisiä että verkkopelejä. Koska rahapeliänsäädännön tarkentamista siten,

pitkäaikaisen toiminnan myötä vakiintuneille nykyisille toimiluvan omaajille Veikkaus Oy:lle, Raha-automaattiyhdistykselle ja Fintoto Oy:lle. Vastapainona yksinoikeusaseman saamiselle julkinen valta voi kohdistaa tiiviimpää arpajaislainsäädännön tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellista ohjausta rahapeliyhteisöihin, vaikka sillä puututaan yhdistysmuotoisen rahapeliyhteisön yhdistymisvapauteen ja osakeyhtiömuotoisten rahapeliyhteisöjen osalta omaisuuden suojaan. Lakisääteisen monopolin järjestelmässä julkisen vallan on esimerkiksi helpompi asettaa toimijalle pitempiäaikaisia toimenpiteitä edellyttäviä vaatimuksia. Määräaikaisen toimiluvan haltijalle tällaisten, usein investointeja edellyttävien vaatimusten asettaminen voi olla kohtuutonta. Sama koskee vaatimusten muuttamista kesken toimilupakauden.

Saadun selvityksen mukaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yksinoikeus voidaan myöntää toimijalle, jota julkinen valta valvoo tiiviisti. Valtion ohjausotetta tiukennetaan entisestään muun muassa antamalla valtiotavallalle määräysvalta myös totopelitoimintaa harjoittavan Fintoto Oy:n hallituksessa. Veikkaus Oy on kokonaan valtion omistama osakeyhtiö, joten valtio pelkästään tämän vuoksi päättää yhtiön hallituksen kokoonpanosta. Valtiolla on jo nykyisin määräysvalta Raha-automaattiyhdistyksen hallituksessa. Lisäksi perustetaan julkisen vallan harjoittaman rahapeliyhteisöjen ohjauksen yhteensovittamista varten neuvottelukuntatyypinen yhteistyöelin.

*Rahapeliänsäädännön jaottelu*

Rahapeliänsäädännön toimeenpanomuodot luetaan tyhjentävästi arpajaislain 3 §:ssä. Eri rahapeliyhteisöjen tarjoamat rahapelit ovatkin eri pelejä, eivät toisiaan korvaavia. Suomen rahapeliänsäädäntöön otettu kolmijako 1) raha-arpajaiset sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelit, 2) raha-automaatit, kasinopelit ja pelikasinot sekä 3) totopelit koskee välineneutraalisuuden periaatteen mukaisesti sekä perinteisiä että verkkopelejä. Koska rahapeliänsäädännön tarkentamista siten,

että hevoskohteisia rahapelejä saa jatkossa toimeenpanna vain Fintoto Oy.

Nyt säädettävä yksinoikeus rahapelien toimeenpanemiseen merkitsee sitä, että Veikkaus Oy:llä on yksinoikeus raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien toimeenpanemiseen. Vedenlyöntipelien määritelmään eivät kuitenkaan enää vastaisuudessa sisälly hevoskilpailujen tuloksiin liittyvät arvaukset. Raha-automaattiyhdistyksellä on puolestaan yksinoikeus raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen ja pelikasinotoimintaan. Edellä on jo viitattu säädettävään Fintoto Oy:n monopoliin totopelien toimeenpanemisessa. Totopeleissä on kysymys pelaajan mahdollisuudesta osallistua hevoskilpailujen tuloksiin liittyvien arvausten perusteella pelimaksuita kertyvien voittojen jakoon.

#### *Rahapelitoiminnan valvonnasta*

Lupaviranomaisena toimivan Poliisihallituksen toimivaltuuksia rahapelitoiminnan valvonnassa on lisätty arpajaislainsäädännön uudistamisen ensimmäisessä vaiheessa. Samalla on kielletty ilman lupaa toimeenpantujen arpajaisten markkinointi ja tarkennettu luvallisten rahapelien markkinointia koskevaa sääntelyä. Valiokunta pitää yksinoikeusjärjestelmän uskottavuuden kannalta välttämättömänä, että tehokkaasti valvotaan erityisesti valtakunnassa luvatonta rahapelitoimintaa ja sellaisen toiminnan markkinointia, jota on muun muassa epäsuora mainonta ja muu myynninedistämistoiminta (HaVM 7/2008 vp). Valvontaan on luonnollisesti oltava asianmukaiset resurssit. Lisäksi on arvioitava uusia teknisiä ja muita mahdollisuuksia laittoman toiminnan torjumiseksi. Valiokunta pitääkin tärkeänä hallituksen esitykseen sisältyvää kannanottoa siitä, että erikseen on selvítettävä mahdollisuudet yksinoikeusjärjestelmän alueellisen soveltamisalan kunnioittamisen turvaamiseen estämällä rajat ylittävä maksujen välitys tai pelipalvelimelle pääsy teknologisen ja Euroopan unionin oikeuden kehityksen myötä.

Rahapelaamisen valvontaan liittyy myös nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvä evaluointijärjestelmä. Tämä merkitsee

sitä, että pelien ominaisuuksia ja pelien saatavuuden vaikutusta on arvioitava sekä rahapeliyhteisöjen omassa kehitystoiminnassa että viranomaistoiminnassa nykyisiä lupaehtoja korvaavia säännöksiä ja pelisääntöjä annettaessa. Arvioitava on myös, liittyykö rahapeliin sellainen erityinen pelihaittojen vaara, jonka vuoksi sen markkinointi on arpajaislain 14 b §:n 2 momentin nojalla kiellettyä. Arvointien tulee tukeutua yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan sekä riippumattomien tutkijoiden kanssa kehitettyyn evaluointijärjestelmään.

Julkisen vallan harjoittaman ohjauksen tavoitteena on olemassa olevan rahapelikäytännön suuntaaminen valvottuun ja luvalliseen rahapeli-toimintaan maltillisella markkinoinnilla sekä maltillisella pelien ja niiden jakelukanavien kehittämisellä.

#### *Notifikaatiomenettelystä*

Hallituksen esityksestä ilmenee, että sähköisesti välitettäviä rahapelejä koskevien säännösehdo-  
tusten voidaan katsoa sisältävän teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimit-  
tamisesta noudatettavasta menettelystä annetun direktiivin (98/34/EY) muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivis-  
sä (98/48/EY) tarkoitettuja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia erityismääräyksiä, joihin liit-  
tyy direktiiviin perustuva ilmoitusvelvollisuus. Luonnokset nyt käsiteltävinä oleviksi säännök-  
siksi on ilmoitettu 10 päivänä syyskuuta 2010 komissiolle.

Komissio on antanut notifioinnin johdosta huomautuksen ja Malta yksityiskohtaisen lau-  
sunnan. Valiokunta toteaa, ettei jäsenvaltiolla ole muodollista velvollisuutta vastata huomau-  
tuksiin, mutta käytäntönä on, että niihinkin vas-  
tataan. Suomi onkin vastannut komission huo-  
mautukseen ja Maltan yksityiskohtaisen lausun-  
toon.

Notifiointiin liittyvä odotusaika on päättynyt 14 päivänä tammikuuta 2011. Yksityiskohtaisesta lausunnosta johtunut odotusaika on ainoa notifiointimenettelystä aiheutunut oikeusseuraamus. Komission huomautus tai Maltan yksityis-  
kohtainen lausunto eivät aiheuta muita toimen-

piteitä. Valiokunta toteaaakin, ettei notifikaatiomenettely muodosta estettä nyt esillä olevan hallituksen esityksen käsittelemiselle.

### *Yksityiskohtaiset perustelut*

#### **1. Laki arpajaislain muuttamisesta**

*12 §. Veikkaus Oy.* Lakiehdotukseen sisältyy Veikkaus Oy:tä, Raha-automaattiyhdistystä ja Fintoto Oy:tä velvoittava nimenomainen erillinen säännös rahapeliin toimeenpanemisesta siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään (13 c §:n 1 momentti, vrt. voimassa oleva 11 §:n 1 momentti). Vastaava sääntely sisältyy arpajaislain tarkoituksen osalta 1 §:n 2 momenttiin, joka koskee kaikkia arpajaisia rahapelit mukaan lukien.

Lakiehdotuksen 12 §:n 2 momentissa on puolestaan kysymys siitä, että Veikkaus Oy:n toiminnasta tulevat varat käytetään urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen. Momentissa on haluttu lisäksi vielä erikseen korostaa voimassa olevaan 1 §:n 2 momenttiin sisältyvää ja ehdotetusta 13 c §:n 1 momentista ilmenevää monopolijärjestelmän perusteita koskevaa sääntelyä ilmaiseamalla, että Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnassa noudatetaan samoja rahapelijärjestelmämme perusperiaatteita. Koska toiminnasta saatava hyöty, varainhankinta yleishyödylliseen tarkoitukseen, on vain ensisijaisen tavoitteen suotuisa sivuseuraus, valiokunta ehdottaa 12 §:n 2 momentin alkuosan kirjoittamistavan tarkentamista.

Valiokunnan ehdottamassa muodossa lakiehdotuksen 12 §:n 2 momentti kuuluu seuraavasti: "*Rahapeliyhteisön toiminnasta tulevat varat käytetään urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen toimeenpanemalla raha-arpajaisia sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelejä siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään.*"

*13 §. Raha-automaattiyhdistys.* Raha-automaattiyhdistyksen osalta lakiehdotuksen 13 §:n 2 momentista on tarkoitus käydä ilmi, että Raha-automaattiyhdistyksen toiminnasta kertyvät varat käytetään terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Vastaavaan tapaan kuin Veikkaus Oy:n osalta momentista ilmenevät korostetusti myös Raha-automaattiyhdistyksen osalta rahapelitoiminnassa noudatettavat perusperiaatteet.

Valiokunta ehdottaa 12 §:n 2 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa lausuttuun viitaten 13 §:n 2 momentin alkuosan ilmaisutavan tarkentamista ja momentin hyväksymistä näin kuuluvana: "*Rahapeliyhteisön toiminnasta tulevat varat käytetään terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen pitämällä yleisön käytettävissä raha-automaatteja, toimeenpanemalla kasinopelejä ja harjoittamalla pelikasinotoimintaa siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään. Yhdistyksen lakatessa sen varat jaetaan valtioneuvoston päätöksellä sellaisiin tarkoituksiin, joihin yhdistyksen tuottoa voidaan 17 §:n 2 momentin mukaan käyttää.*"

*13 a §. Fintoto Oy.* Fintoto Oy:tä koskevan 13 a §:n 2 momentti noudattaa kirjoitustavaltaan edellä mainittujen 12 §:n 2 momentin ja 13 §:n 2 momentin muotoilua. Fintoto Oy:n osalta momentti sisältää myös säännöksen siitä, että tämän rahapeliyhteisön toiminnasta tulevat varat käytetään hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen.

Hallintovaliokunta ehdottaa 13 a §:n 2 momentin hyväksymistä edellä 12 §:n kohdalla lausuttuun viitaten seuraavan sisältöisenä: "*Rahapeliyhteisön toiminnasta tulevat varat käytetään hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen toimeenpanemalla totop pelejä siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään.*"

*47 §. Voittojen periminen.* Valiokunta pitää perusteltuna, että erikseen selvitetään mahdollisuudet lyhentää 47 §:n 1 momenttiin sisältyvää yhden vuoden määräaikaa voittojen perimisestä. Tällöin tulee kiinnittää erityistä huomiota kuluttajansuojaan ja pelaajan oikeusturvaan sekä rahapeli-toiminnan peruseriaatteisiin.

*54 §. Esteellisyys ja virkavastuu.* Raha-automaattiyhdistystä koskevan 54 §:n 1 momentin sanamuoto ehdotetaan hallituksen esityksessä ajantasaistettavaksi siten, että raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasinotoimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön luottamus- ja toimihenkilön esteellisyydestä tämän hoitaessa julkisia hallinto-tehtäviä on voimassa, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään virkamiehen esteellisyydestä.

Muutosehdotus merkitsee muun muassa sitä, että viittaus kumottuun hallintomenettelylakiin (598/1982) korvataan viittauksella hallintolakiin. Voimassa olevan valtioneuvoston asetuksen Raha-automaattiyhdistyksestä (1169/2001) 17 §:ään sisältyy myös vanhentunut viittaus. Kyseisen pykälän toisen virkkeen nojalla hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 5 kohdan osalta noudatetaan lakia kuitenkin siten, että Raha-automaattiyhdistyksen hallituksen jäsen on käsiteltäessä Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta myönnettäviä avustuksia koskevia asioita esteellinen vain silloin, kun hallituksessa käsitellään hallituksen jäsenen edustaman yhteisön tai säätiön hakemusta tai muuta sitä välittömästi koskevaa asiaa. Tässä kohdin valiokunta toteaa, että hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohta on tarkennettuna korvannut kumotun hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 5 kohdan.

Valiokunta pitää tärkeänä sen seikan varmistamista, että Raha-automaattiyhdistyksen hallituksen niin sanotut järjestöjäsenet — Raha-automaattiyhdistyksen kokouksen valitsevat Raha-automaattiyhdistyksen hallituksen jäsenet — eivät ole esteellisiä käsittelemään kyseisen rahapeliyhteisön tuotosta myönnettäviä avustuksia koskevia asioita yksinomaan sillä perusteella, että heidän voidaan katsoa omaavan järjestöken-

tässä niin sanotun taustayhteisön tai -säätiön eli toisin sanoen heidän voidaan katsoa edustavan jotakin yhteisöä tai säätiötä, joka on esimerkiksi avustuksen hakijana. Järjestöjäsen on kuitenkin esteellinen osallistumaan sellaisen avustusta koskevan asian käsittelyyn, joka koskee nimenomaisesti ja välittömästi hänen edustamaansa yhteisöä tai säätiötä. Raha-automaattiyhdistyksen hallitustyöskentelyssä ei pidä syntyä tilannetta, jossa järjestöjäsenet voisivat olla aina jäävejä käsiteltäessä avustusasioita. Muilta osin tulevat sovellettaviksi hallintolain esteellisyyssperusteet, kuten sukulaisuusperuste. Hallintovaliokunnan ehdottamassa muodossa 54 §:n 1 momentti kuuluu seuraavasti: "Raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasinotoimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön luottamus- ja toimihenkilön esteellisyydestä tämän hoitaessa julkisia hallinto-tehtäviä on voimassa, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään virkamiehen esteellisyydestä. *Rahapeliyhteisön hallituksen jäsen ei kuitenkaan ole esteellinen käsittelemään rahapeliyhteisön tuotosta myönnettäviä avustuksia koskevia asioita yksinomaan sillä perusteella, että yhdistyksen kokous on valinnut hänet rahapeliyhteisön hallituksen jäseneksi, jollei asia koske välittömästi hänen edustamaansa yhteisöä tai säätiötä.*"

## **2. Muut hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset**

Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien 2.—4. lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomina.

### ***Päätösehdotus***

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

*että 2.—4. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja*

*että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).*

**Valiokunnan muutosehdotukset**

**1.**

**Laki**

**arpajaislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* arpajaislain (1047/2001) 3 §:n 2, 3 ja 7 kohta, 11—14 §, 14 b §:n 1 momentti, 18 §:n 3 kohta, 42 §:n 1 momentti, 47 §:n 1 momentti, 48 §:n 1 momentti, 53 §, 54 §:n 1 momentti, 58 §:n 4 momentti, 62 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta ja 5 momentti sekä 62 a §:n 1 momentin 1 ja 3 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 14 b §:n 1 momentti, 62 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta ja 62 a §:n 1 momentin 1 ja 3 kohta laissa 661/2010 sekä 48 §:n 1 momentti ja 53 § laissa 506/2009, sekä

*lisätään* lakiin uusi 13 a—13 c §, 18 §:ään uusi 2 momentti, 42 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 506/2009, uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 42 a § seuraavasti:

3 ja 11 §  
(Kuten HE)

12 §

*Veikkaus Oy*

(1 mom. kuten HE)

*Rahapeliyhteisön toiminnasta tulevat varat käytetään* urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteiden, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen toimeenpanemalla raha-arpajaisia sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelejä siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään.

(3 mom. kuten HE)

13 §

*Raha-automaattiyhdistys*

(1 mom. kuten HE)

*Rahapeliyhteisön toiminnasta tulevat varat käytetään* terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen pitämällä yleisön käytettävänä raha-automaatteja, toimeenpanemalla kasinope-

lejä ja harjoittamalla pelikasinotoimintaa siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään. Yhdistyksen lakatessa sen varat jaetaan valtioneuvoston päätöksellä sellaisiin tarkoituksiin, joihin yhdistyksen tuottoa voidaan 17 §:n 2 momentin mukaan käyttää.

(3—5 mom. kuten HE)

13 a §

*Fintoto Oy*

(1 mom. kuten HE)

*Rahapeliyhteisön toiminnasta tulevat varat käytetään* hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen toimeenpanemalla totopelejä siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

13 b, 13 c, 14, 14 b, 18, 42, 42 a, 47, 48 ja 53 §  
(Kuten HE)

54 §

*Esteellisyys ja virkavastuu*

Raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasino-toimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön luottamus- ja toimihenkilön esteellisyydestä tämän hoitaessa julkisia hallintotehtäviä on voimassa, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään virkamiehen esteellisyydestä. *Rahapeliyhteisön hallituksen jäsen ei kuitenkaan ole esteellinen käsittelemään rahapeliyhteisön tuotosta myönnettä-*

*viä avustuksia koskevia asioita yksinomaan sillä perusteella, että yhdistyksen kokous on valinnut hänet rahapeliyhteisön hallituksen jäseneksi, jollei asia koske välittömästi hänen edustamaansa yhteisöä tai säätiötä.*

— — — — —  
58, 62 ja 62 a §  
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös  
(Kuten HE)

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Antti Rantakangas /kesk  
vpj. Tapani Mäkinen /kok  
jäs. Marko Asell /sd  
Thomas Blomqvist /r  
Maarit Feldt-Ranta /sd  
Juha Hakola /kok  
Heli Järvinen /vihr  
Pietari Jääskeläinen /ps  
Oiva Kaltiokumpu /kesk

Timo V. Korhonen /kesk  
Outi Mäkelä /kok  
Petri Pihlajaniemi /kok  
Raimo Piirainen /sd  
Lenita Toivakka /kok  
Unto Valpas /vas  
vjäs. Markku Pakkanen /kesk  
Veijo Puhjo /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.